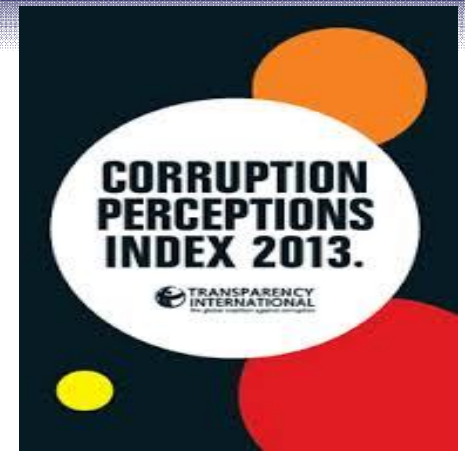

Інструменти протидії корупції

ВСТУП

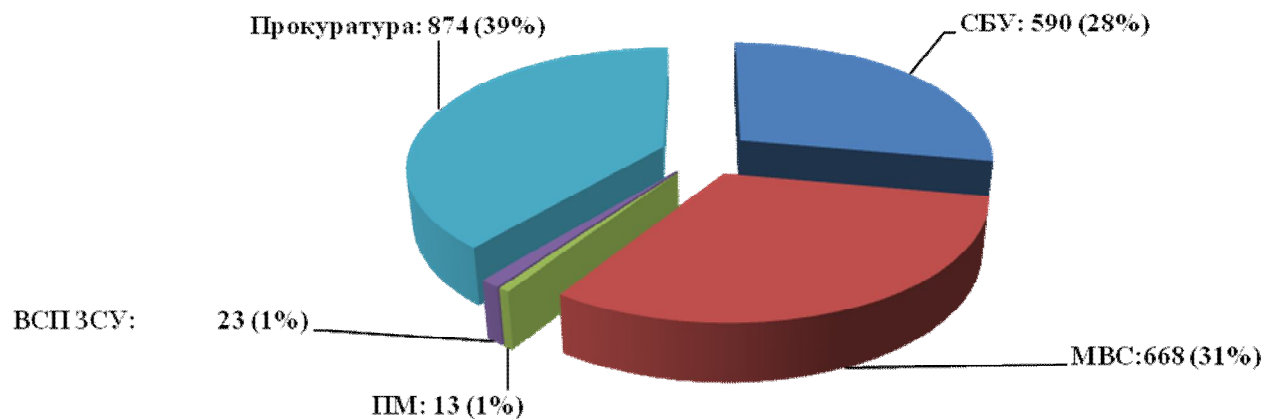
Відповідно до **Індексу сприйняття корупції (CPI)** у глобальному рейтингу, який щорічно формується Міжнародною організацією боротьби з корупцією Transparency International, у 2013 році **Україна** посіла **144** місце із **177** країн, включених до рейтингу (у 2012 – 144, 2011 - 152).

Згідно іншого дослідження цієї ж організації, контроль корупції в Україні станом на 2010 рік знаходився на рівні **17 %**.

ВСТУП

За результатами **2013 року** в Україні до суду було направлено **2168** протоколів про адміністративні корупційні правопорушення.

Направлено до суду адміністративних протоколів про адміністративні корупційні правопорушення
за 12 місяців 2013 року

За результатами до відповідальності притягнуто **1696** осіб, на яких накладено штрафи на загальну суму **1 100 514** грн.

ВСТУП

В Україні притягнутих до адміністративної відповідальності за корупційні правопорушення за статтями КУпАП складає:

Статті КУпАП	Кількість осіб
порушення обмежень щодо використання службового становища (ст. 172-2)	491
пропозиція або надання неправомірної вигоди (ст. 172-3)	19
порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (ст. 172-4)	197
порушення встановлених законом обмежень щодо одержання дарунка (пожертви) (ст. 172-5)	22
порушення вимог фінансового контролю (ст. 172-6)	749
порушення вимог щодо повідомлення про конфлікт інтересів (ст. 172-7)	182
незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень (ст. 172-8)	15
невжиття заходів щодо протидії корупції (ст. 172-9)	21

ВСТУП

У 2013 році в Україні до суду направлено **2345** кримінальних справ з обвинувальним актом щодо корупційних злочинів.

В цілому упродовж року за вчинення кримінальних корупційних правопорушень засуджено **799** осіб, в тому числі:

74 – до позбавлення волі,

18 – до обмеження волі,

3 – до арешту,

1 – до виправних робіт,

1 – до громадських робіт,

215 – до штрафу,

до **3**-х осіб застосовано позбавлення права займати певні посади або займатися певною діяльністю,

до **2**-х осіб – службове обмеження для військовослужбовців.

Базові поняття

Корупція – це зловживання публічною владою в особистих цілях.

Корупція – це використання особою, зазначеною в ч. 1 ст. 4 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній в ч. 1 ст. 4 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей.

Базові поняття

Корупційне правопорушення – це умисне діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у ч. 1 ст. 4 Закону України «Про засади запобігання і протидії корупції», за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність.

Неправомірна вигода – це грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги, нематеріальні активи, що їх без законних на те підстав обіцяють, пропонують, надають або одержують безоплатно чи за ціною, нижчою за мінімальну ринкову.

Аспекти протидії корупції

1. Політичний – наявність волі вищого державного керівництва покласти край корупції.
2. Адміністративний – формування системи прозорого функціонування органів державної влади та управління, усунення передумов адміністративного характеру для існування корупції, ліквідація зайвих регуляційних механізмів.
3. Правовий - усунення правових механізмів, що сприяють корупції та формування ефективного антикорупційного законодавства.

Аспекти протидії корупції

4. Економічний – забезпечення достойної заробітної платні та умов праці чиновників, з одного боку, та декриміналізація економічних відносин, з іншого, усунення зайвих регуляційних бар'єрів у економіці.
5. Соціальний – усунення соціальних передумов корупції, формування неприйняття цього явища громадськістю, створення системи громадського контролю за діями чиновників, у тому числі й із залученням ЗМІ, налагодження зворотного зв'язку «суспільство – держава».
6. Правоохоронний – притягнення корупціонерів, передусім із вищих ланок державного управління, до юридичної відповідальності.

Інструментарій запобігання і протидії корупції

- Незалежний огляд ефективності закупівель (пакти про доброчесність).
- Підтримка розвитку антикорупційних планів для міністерств і відомств.
- Розробка стандартів поведінки держслужбовців у взаємостосунках із представниками бізнесу.
- Залучення громадянського суспільства до процесів посилення прозорості.
- Процес самооцінки міністерств та відомств.
- Тренінги для державних службовців, у тому числі керівного рівня.
- Посилення незалежного моніторингу діяльності міністерств та відомств.

Превентивні антикорупційні механізми

1. Обмеження щодо використання службового становища (ст. 6).
2. Обмеження щодо суміщення та сумісництва (ст. 7).
3. Обмеження щодо одержання дарунків (пожертв)(ст. 8).
4. Обмеження щодо роботи близьких осіб (ст. 9).
5. Обмеження щодо осіб, які звільнилися з посад або припинили діяльність, пов'язану з виконанням функції держави, місцевого самоврядування (ст. 10).
6. Спеціальна перевірка щодо осіб, які претендують на зайняття посад, пов'язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування (ст. 11).

Превентивні антикорупційні механізми

7. Декларування майна, доходів, витрат і зобов'язань фінансового характеру (ст. 12).
8. Урегулювання конфлікту інтересів (ст. 14).
9. Антикорупційна експертиза нормативно-правових актів (ст. 15).
10. Звільнення у зв'язку з притягненням до відповідальності за корупційні правопорушення (ст. 22).

Обмеження щодо одержання дарунків (пожертв)

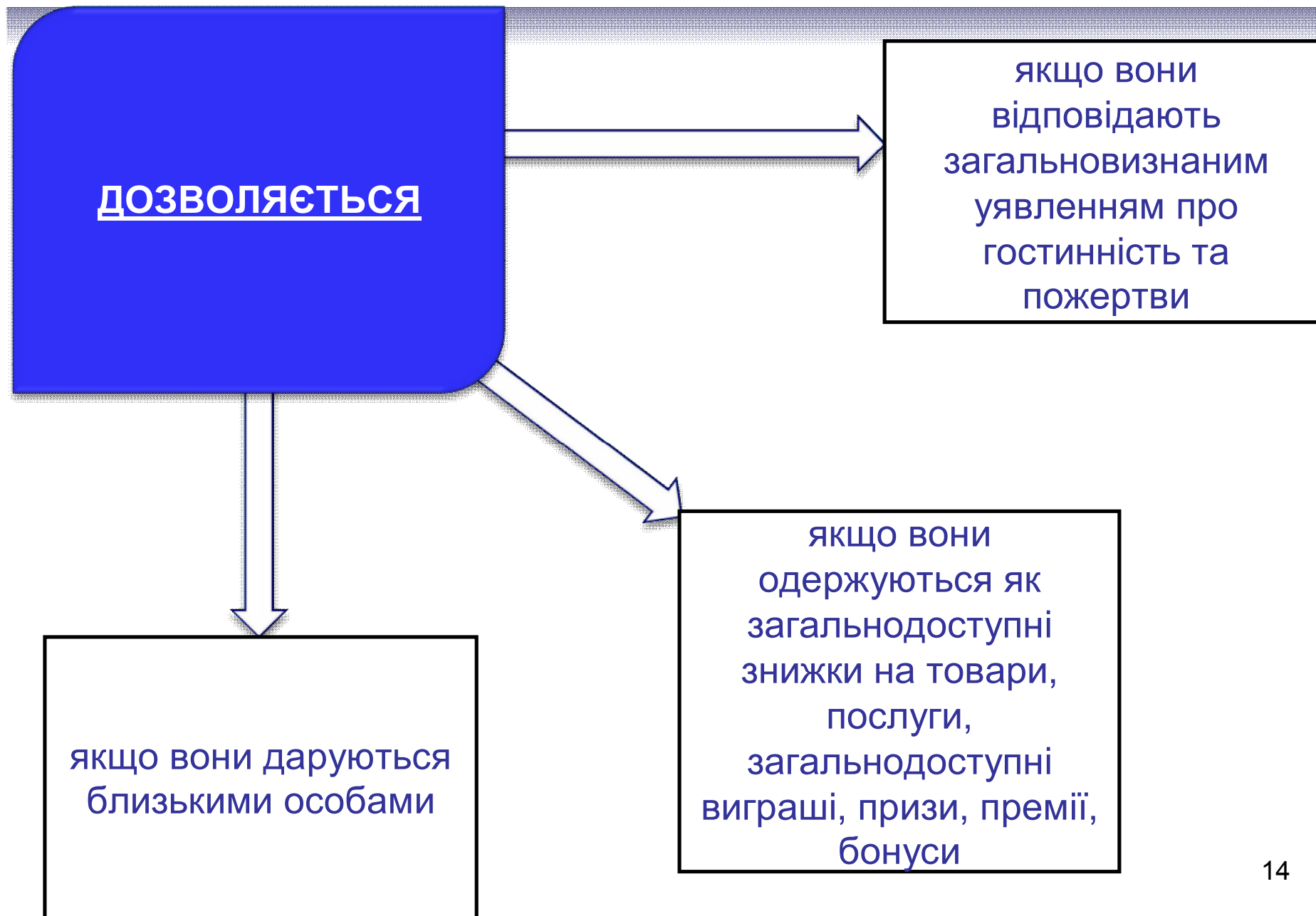
ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ

приймати дарунки (пожертви) за рішення, дії чи бездіяльність в інтересах дарувальника, що приймаються, вчиняються як безпосередньо такою особою, так і за її сприяння іншими посадовими особами та органами, тобто у формі так званого "завуальованого" хабара

приймати будь-який дарунок (пожертву) від підлеглої особи

Обмеження щодо одержання дарунків (пожертв)

Обмеження щодо одержання дарунків (пожертв)

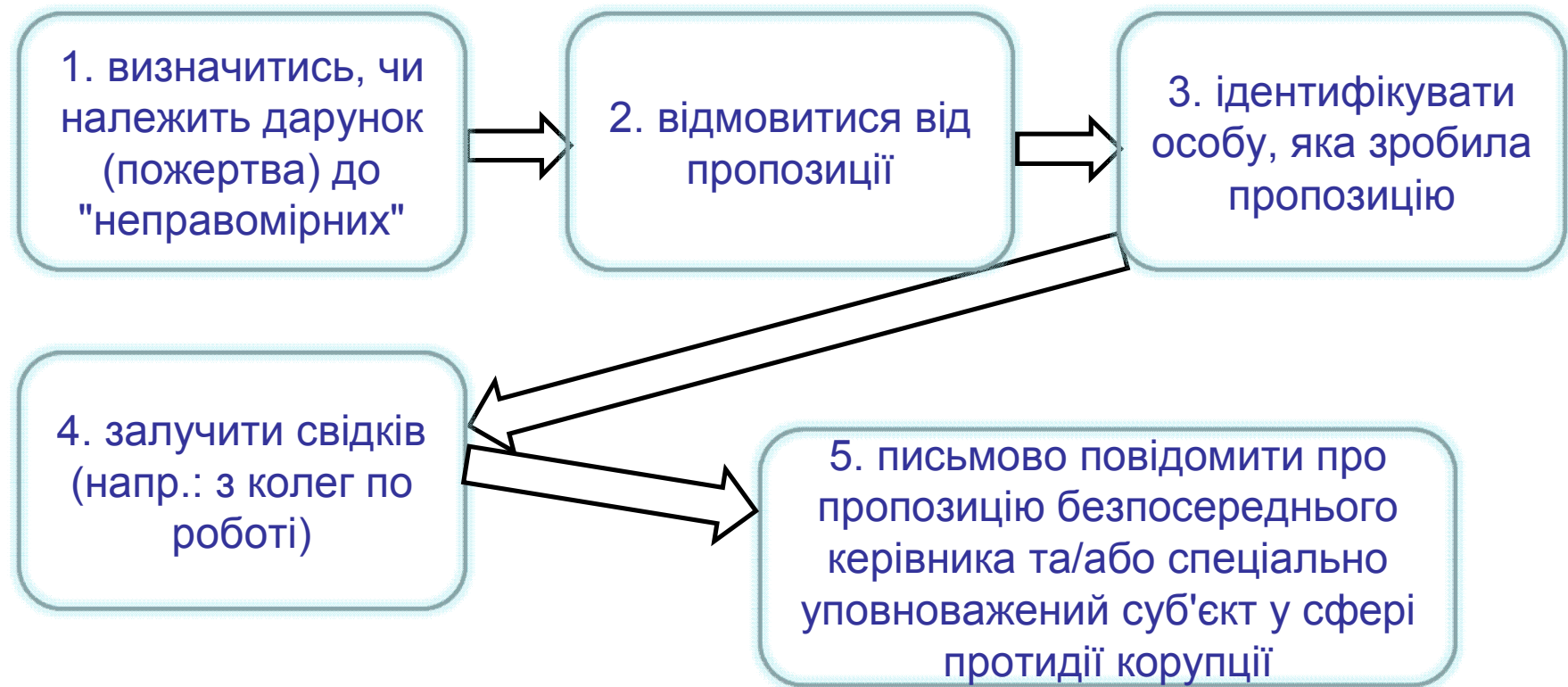
Дозволяється отримувати подарунки, що відповідають загальновизнаним уявленням про гостинність та пожертви, за наявності таких умов:

якщо вартість таких дарунків (пожертв) не перевищує 50 відсотків мінімальної заробітної плати, встановленої на день прийняття дарунка (пожертви), одноразово, а сукупна вартість таких дарунків (пожертв), отриманих з одного джерела протягом року, - однієї мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня поточного року.

якщо такий подарунок (пожертва) приймається не за вчинені рішення, дії чи бездіяльність в інтересах дарувальника, що приймаються, вчиняються як безпосередньо особою, якій надається дарунок чи пожертва, так і за її сприяння іншими посадовими особами та органами.

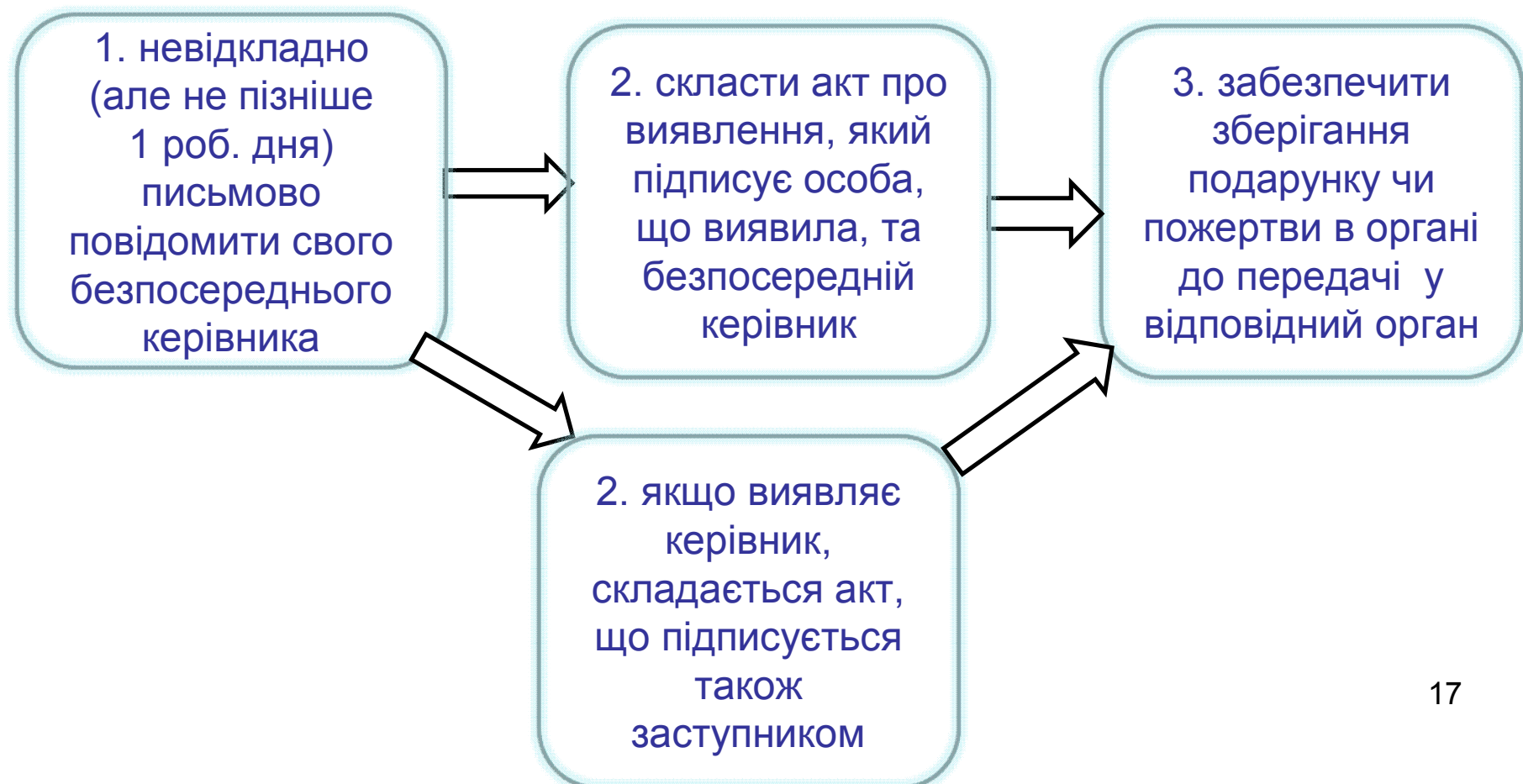
Правила поведінки у ситуаціях отримання чи пропозиції отримання неправомірного подарунка

I. Надходження пропозиції щодо неправомірної пожертви чи подарунка

Правила поведінки у ситуаціях отримання чи пропозиції отримання неправомірного подарунка

II. Виявлення подарунка чи пожертви

Кодекси поведінки

Модельний Кодекс поведінки посадових осіб, уповноважених на підтримання правопорядку, запропонований Організацією Об'єднаних Націй у 1979 році, Резолюція 34/169 від 17.12.1979 р.

«Посадові особи, уповноважені на підтримання правопорядку, не допускають будь-яких актів корупції. Вони також всебічно перешкоджають будь-яким таким актам та борються із ними» (ст. 7)

Кодекси поведінки

28 січня 1997 року Генеральна Асамблея ООН резолюцією A/RES/51/59 прийняла Міжнародний кодекс поведінки посадових осіб.

Загальні принципи:

- Відданість інтересам держави, демократичним інститутам влади, які вони представляють;
- Компетентність та ефективність, відповідність закону;
- Увага, справедливість та неупередженість у стосунках із громадськістю.

Кодекси поведінки

Комітет Міністрів Ради Європи 11 травня 2000 року на 106-й сесії прийняв Рекомендацію №R (2000)10, якою затвердив Модельний кодекс поведінки державних службовців.

- Кодекс позиціонується як складова частина умов праці державних службовців, призначена для уточнення норм поведінки та чесності, яких мають дотримуватися державні службовці

Модельний кодекс поведінки державних службовців (Рада Європи)

Якщо службовцеві пропонується неправомірна вигода, він повинен:

- відмовитися від неправомірної вигоди;
- спробувати встановити особу, що зробила таку пропозицію;
- уникнути тривалих контактів із такою особою;
- у випадку, якщо подарунок не можливо відхилити, він має зберігатися із найменшим використанням;
- спробувати отримати свідків, наприклад, серед колег;
- у найкоротший термін надати доповідну про таку спробу;
- довести цей факт до вищестоящего керівництва;
- продовжити роботу у звичайному порядку, у тому числі за справою, за якою була запропонована незаконна вигода.

Кодекс поведінки у контактах сектору оборони та ділових кіл Норвегії

Принципи:

1. Репутація та довіра
2. Відкритість
3. Свобода висловлювання
4. Відданість
5. Неупередженість
6. Керівництво та відповідальність

Кодекс поведінки у контактах сектору оборони та ділових кіл Норвегії (продовження)

Подарунки

Посадовці мають відмовитися від:

- Подарунків без певної причини;
- Приватних знижок на товари чи послуги;
- Подарунків ціною понад 200 крон;
- Отримання подарунків у ролі особи, що приймає рішення;
- Прийняття кредиту;
- Подарунку у ролі особи, що визначає порядок денний.

Кодекс поведінки у контактах сектору оборони та ділових кіл Норвегії (продовження)

Подарунки

Посадовці мають обережно підходити до:

- Подарунків на певні свята;
- Подарунків, вартість яких важко визначити.

Кодекс поведінки у контактах сектору оборони та ділових кіл Норвегії (продовження)

Подарунки

- Посадовці можуть прийняти:
- Дрібні подарунки рекламного характеру;
- Подарунки ділового характеру з певної причини;
- Дрібні подарунки на пам'ять;
- Дрібні подарунки на свята.

Кодекс поведінки у контактах сектору оборони та ділових кіл Норвегії (продовження)

Подорожі, послуги та частування

Посадовці мають відмовитися від:

- Подорожей за рахунок іншої особи;
- Приватних прийомів, що можуть поставити посадовця у стан залежності;
- Послуг сексуального характеру;
- Алкогольних напоїв у розмірах, що перевищують звичайні;
- Приватних прийомів у компанії - комерційному партнері;
- Квитків на концерти чи спортивні події.

Кодекс поведінки у контактах сектору оборони та ділових кіл Норвегії (продовження)

Подорожі, послуги та частування

Посадовці мають обережно підходити до:

- Відвідування компаній;
- Налагодження зв'язків на спільних заходах;
- Отримання частування у розмірах, що перевищують один прийом їжі (обід чи вечерю);
- Розважальних заходів, організованих постачальником;
- Декількох запрошень на вечері у рамках одного проекту.

Кодекс поведінки у контактах сектору оборони та ділових кіл Норвегії (продовження)

Подорожі, послуги та частування

Посадовці можуть прийняти:

- Робочий обід чи вечерю;
- Заходи професійного характеру, де хтось покриватиме витрати посадовця на транспорт чи проживання.

Кодекс поведінки у контактах сектору оборони та ділових кіл Норвегії (продовження)

Конфлікт інтересів

Посадовці мають уникати:

- Розгляду справ, що стосуються їх родин чи друзів;
- Додаткового працевлаштування, що суперечить професійним обов'язкам;
- Оцінки пропозицій постачальників, значною частиною акцій вони володіють;
- Оцінки пропозицій постачальників, де вони обіймають керівні посади;
- Адміністративних процедур, що не документуються.

Кодекс поведінки у контактах сектору оборони та ділових кіл Норвегії (продовження)

Конфлікт інтересів

Посадовці мають обережно підходити до:

- Використання постачальників з приватною метою;
- Встановлення близьких особистих стосунків із постачальниками;
- Залучення колишніх співробітників постачальника;
- Використання постачальника, який наймає колишніх посадовців вашого відомства;
- Купівлі товару від власних працівників;
- Оцінки пропозицій від постачальника, у якому ви маєте особистий інтерес.

Кодекс поведінки у контактах сектору оборони та ділових кіл Норвегії (продовження)

Конфлікт інтересів

Прийнятним є:

- Дотримання публічності у прийнятті рішень;
- Дотримання свободи висловлювання;
- Додаткове працевлаштування без конфлікту інтересів.

Пакти доброчесності при здійсненні державних закупівель

Пакт доброчесності є інструментом, спрямованим на запобігання корупції у тендерному процесі та на стадії укладення контрактів на поставку.

Пакти доброчесності при здійсненні державних закупівель (продовження)

Зобов'язання:

- Не брати та не давати хабарів;
- Обмежувати можливості посадових осіб отримувати посади у фірмах – учасниках тендерного процесу чи їх партнерах;
- Розкривати деталі щодо посередників;
- Призначити незалежного спостерігача чи команду;
- Публікувати документи, критерії оцінки, пропозиції, результати оцінювання;
- Учасники тендеру погоджуються на виходу з процесу у разі порушення пакту.

Пакти доброчесності при здійсненні державних закупівель (продовження)

Три основні складові Пакту про доброчесність:

- Договір, у якому учасники тендеру та уряд домовляються про певні правила, спрямовані на недопущення хабарництва, а учасники тендеру погоджуються на правила щодо розкриття інформації.
- Залучення незалежного спостерігача.
- Забезпечення прозорості документів та процесу.

Пакти доброчесності при здійсненні державних закупівель (продовження)

Санкції за порушення Пакту доброчесності:

- Визнання недійсними договору в разі порушення умов тендеру
- Внесення порушників до "чорного списку", що тягне за собою недопущення до участі у інших тендерах
- Покладення на порушника відшкодування збитків, завданих державі

Whistleblower

Особи, що здійснюють службові викриття - викривають правопорушення корупційного характеру чи наявність передумов до них, що мають місце у організаціях, де вони працюють. Розкриття може здійснюватися перед уповноваженими особами всередині організації та із зовні

Whistleblower

Елементи системи:

- наявність уповноваженого отримувача інформації;
- система зв'язку;
- забезпечення конфіденційності розкриття інформації;
- забезпечення безпеки для інформатора;
- впровадження ефективної системи реагування;
- недопущення санкцій щодо особи, яку неправомірно звинуватили у вчиненні корупційного правопорушення.